

Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin 3+1 Eğitim Modelinden Tatmin Derecelerinin Belirlenmesi: Banaz Meslek Yüksekokulu Örneği

Determination of the Satisfaction of Vocational School Students from the 3+1 Training Model: Banaz Vocational School Case

Tuba ŞAHİN ÖREN, Veli Erdinç ÖREN

ÖZ

Bu araştırma, “İşletme Yönetimi, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Kimya ve Kimyasal İşleme Teknolojileri, Mobilya ve Dekorasyon” programlarında uygulanmaya başlayan 3+1 Eğitim Modeli kapsamında mesleki uygulamayı tamamlayan öğrencilerin modelden tatmin derecelerini ortaya koymak amacıyla tanımlayıcı bir çalışma olarak yapılmıştır. Araştırmanın evreni, T. C. Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu’nda 3+1 Eğitim Modeli kapsamında mesleki uygulama dersini almaya hak kazanmış ve mesleki uygulama sürecini tamamlamış 59 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan bütün öğrencilerin ulaşılabilir olması nedeniyle ayrıca bir örnekleme stratejisi uygulanmamış ve 59 öğrenciden de dönüt alınmıştır. Anketlerden elde edilen verilerin analizinde SPSS istatistik programı kullanılmıştır. Anket çalışması sonucunda örneklem kapsamındaki öğrencilerin 3+1 Eğitim Modelinin mesleki uygulama derslerinden olan beklentilerini önemli derecede karşıladığı ve mesleki anlamda tatmin sağladıkları tespit edilmiştir. Mesleki uygulamasını başarıyla tamamlayan öğrencilerin eğitim aldıkları sektörü tanıdıkları, çalışma hayatını tecrübe ederek iletişim yeteneklerini artırdıkları görülmüştür. Bu bağlamda da mezuniyet sonrasında iş edinme kaygılarının 3+1 Eğitim Modelinin mesleki uygulamayı yaptıkları yarıyıldan sonra azaldığı belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ön lisans eğitimi, 3+1 Eğitim modeli, Mesleki uygulama, İş tatmini

ABSTRACT

This study was planned as a descriptive study to determine the satisfaction of the students who completed vocational training within the context of 3+1 Training Models which have been started to be implemented in ‘Business Administration, Tourism and Hotel Management, Chemistry and Chemical Processing Technologies, Furniture and Decoration’ programs. The population of the study was 59 students who have completed the vocational training course within the scope of 3+1 Training Models in Banaz Vocational School. Out of 59 students, 59 of them participated in the study. Collected data was analyzed with SPSS, which is statistical analysis software. As a result of the study, it was determined that the students in the sample were significantly satisfied with the expectations of the vocational training courses of the 3+1 Training Model and satisfied in the professional sense. It was observed that the students who have successfully completed their vocational training know the sector they are studying and enhance their communication skills by experiencing the working life. In this context, it was determined that students are less concerned about getting a job after graduation after completing the professional practice within the scope of 3+1 Training Model.

Keywords: Associate’s degree education, 3+1 Training models, Professional practice, Job satisfaction

Şahin Ören T., & Ören V. E., (2018). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 eğitim modelinden tatmin derecelerinin belirlenmesi: Banaz meslek yüksekokulu örneği. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 8(3), 451-456. <https://doi.org/10.5961/jhes.2018.286>

Tuba ŞAHİN ÖREN

ORCID ID: 0000-0003-0899-9421

Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, Uşak, Türkiye
Usak University, Banaz Vocational School, Department of Tourism and Hotel Management, Uşak, Turkey

Veli Erdinç ÖREN (✉)

ORCID ID: 0000-0002-7614-644X

Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu, Turizm ve Otel İşletmeciliği Bölümü, Uşak, Türkiye
Usak University, Banaz Vocational School, Department of Tourism and Hotel Management, Uşak, Turkey
erdinc.oren@usak.edu.tr

Geliş Tarihi/Received : 04.04.2018

Kabul Tarihi/Accepted : 15.05.2018

GİRİŞ

Mesleki ve teknik eğitim vermede önemli role sahip meslek yükseköğretimlerinin gelişen ve değişen sektörün ihtiyaç duyduğu eğitimli çalışanları yetiştirebilmesi için sektör ihtiyaçları doğrultusunda kendini yenilemesi gerekmektedir. Meslek yükseköğretimlerinin eğitim aşamasında öğrencilerine sektörde uygulama yapma fırsatı vermesi özellikle önem arz etmektedir. Günümüze kadar meslek yükseköğretimleri öğrencilerin uygulama eksikliklerini atölye ve laboratuvar kurarak gidermeye çalışmaktadır. Ancak, günümüz şartlarında bu uygulama, kendini yenileyemediğinden sektörün gerisinde kalmaktadır (Sarıbiyık & Özkan, 2014). Alkan ve ark. (2014)'nin yapmış oldukları çalışmada meslek yükseköğretimlerinin sorunlarından birinin de, teknolojiye paralel olarak yenilenemeyen özellikle laboratuvar, atölye vb. fiziksel mekânlarda yapılan eğitim sonucunda öğrencilerin, teknolojik gelişmelerden uzak yetişen, dolayısıyla istihdam edilmeleri beklenen iş dünyasının ihtiyaçlarına cevap veremeyen ve yeterli olamayan mezunların olması olduğu belirtilmektedir. Sakarya Üniversitesi bu eksikliği gidermek amacıyla meslek yükseköğretimlerine örnek olabilecek bir eğitim modeli ortaya koymuştur. İş dünyasının ihtiyaç duyduğu nitelikteki elemanı ihtiyaç duyulan zaman diliminde, günün teknolojileri ve bilgilerine sahip olarak iş dünyası ile birlikte yetiştirmek amacıyla Türkiye’de ilk defa uygulanan 3+1 eğitim modelini meslek yükseköğretimlerinde uygulanmak üzere Sakarya Üniversitesi geliştirmiştir. Bu model kapsamında meslek yükseköğretimlerinde dört dönem üzerinden verilen eğitimlerin, üç dönemi okulda teorik ve pratik eğitim, bir dönemi ise tamamen işletmelerde uygulamalı eğitim olarak düzenlenmiş ve hayata geçirilmiştir (Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, 2015).

2011-2012 eğitim öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Senatosu’nda alınan karar ile öğrencilerin istihdamına yönelik olarak yetiştirmeleri sağlamak amacıyla geliştirilen ‘3+1 eğitim modeli’ uygulamasına geçilmiş ve bu kapsamda sektörle işbirliği protokolleri imzalanmıştır (Titrek et al., 2013). Daha sonraki yıllarda diğer bazı üniversiteler de 3+1 eğitim modelini örnek alarak bünyelerinde bulunan meslek yükseköğretimlerinde uygulamaya başlamıştır.^{1,2,3}

3+1 eğitim modelinden öğrenci, sektör, üniversite ve toplum olmak üzere dört ana grup üzerinde fayda sağlayacağı beklenmektedir. Öğrenci açısından bu faydaları şöyle özetlemek mümkün olacaktır; bilgileri uygulama ile bütünleştirerek uygulama becerisine sahip olarak özgüveni artacak, sorumluluk duygusu ile beraber takım çalışması yapabilme yeteneği kazanıp kişisel gelişimini tamamlayabilecek, günün teknolojisini görerek yetiştiği için iş bulma imkanı kolaylaşacak, iş dünyasının gerçekleri ile tanışacak ve uyum süreci hızlanacak, kendi parasını kazanmanın hazzı ile kariyer planlaması yapacak ve dört aylık bir iş deneyiminin yanı sıra, yeni iş başvurularında referans olacak iş dünyasının seçkin insanlarıyla tanışmış, sosyal ağlar kurmuş

olarak aynı alanda mezun olanlar arasında rekabet avantajı elde etmiş olacaktır (Sarıbiyık, 2013).

Öğrenci kapsamında 3+1 eğitim modelinin değerlendirilmesi ile ilgili Şahin-Ören ve Ören (2016) tarafından Uşak Üniversitesi Banaz Meslek Yüksekokulu’nda 3+1 eğitim modeline göre eğitim alan öğrencilerin beklentilerinin tespiti amacıyla bir çalışma yapılmıştır. Buradan hareketle aynı öğrenci grubunun mesleki uygulamasını tamamladıktan sonra 3+1 eğitim modelinden tatmin düzeylerinin ölçülmesi yapılan bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle yapılan bu çalışma ile mesleki uygulama öncesi öğrencilerin bu modelden beklentilerinin, uygulama sonrası ne derece karşılanmış olduğu da ortaya konulmaktadır. Böylece uygulamaya yönelik 3+1 eğitim modeli, öğrenciler kapsamında değerlendirilerek, bu bağlamda yapılan diğer çalışmalar ile karşılaştırma imkânı sunacaktır.

YÖNTEM

3+1 eğitim modeli Türkiye’de son dönemlerde uygulanmaya başlamıştır. Bu nedenle adı geçen eğitim modelinden faydalanan öğrencilerin beklentilerinin, tatminlerinin, öğrenciler için faydalarının/zararlarının ölçülmesi ve çeşitli konularda sınanması gerekmektedir. Bu eğitim modelinden öğrencilerin beklentileri incelenmiş (Şahin Ören & Ören, 2016) ve tatmin derecelerinin belirlenmesi önem kazanmıştır. Bu çerçevede referans verilen çalışmaya dahil olan öğrenci grubuna 3+1 eğitim modeli kapsamında mesleki uygulamalarını tamamladıktan sonra yeniden ulaşılarak tatmin derecelerinin belirlenmesi, bu sayede modelin amacına uygunluğu, eğitim sistemine katkısı, olumlu ve olumsuz yanları ortaya konarak modelin uygulanabilirliğine ve geliştirilmesine katkısı amaçlanmıştır. Bu bağlamda alt amaçlar oluşturulmuştur:

- 3+1 eğitim modeli kapsamında mesleki uygulamaya katılan öğrencilerin tatmin olma derecelerini oluşturan alt boyutlar var mıdır?
- 3+1 eğitim modeli kapsamında mesleki uygulamaya katılan öğrencilerin tatmin olma seviyelerini oluşturan faktörlerin birbiri ile ilişkisi var mıdır?

Çalışmanın en temel kısıtı, araştırma konusuna uygun özelliklere sahip olan sadece bir üniversitede gerçekleştirilmiş olmasıdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni T. C. Uşak Üniversitesi, Banaz Meslek Yüksekokulu’nda 2014-2015 akademik yılında eğitimine başlamış, mesleki uygulama dersini almaya hak kazanmış ve mesleki uygulama sürecini tamamlamış 59 öğrenciden oluşmaktadır. Araştırma evrenini oluşturan bütün öğrencilerin ulaşılabilir olmaları nedeniyle ayrıca bir örnekleme stratejisi uygulanmamıştır.

¹Kırklareli Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu. <http://tbmyo.klu.edu.tr/Sayfalar/11054-31-egitim-modeli.klu>

²Pamukkale Üniversitesi Meslek Yüksekokullarında Nitelikli İşgücü Yetiştirmek için 3+1 Eğitim Modeli. <http://www.pau.edu.tr/hmyo/tr/sayfa/trimester>

³Başkent Üniversitesi Kazan Meslek Yüksekokulu İşbaşında Eğitim Uygulaması 3+1 Modeli. http://kmyo.baskent.edu.tr/kw/upload/520/dosyalar/3%2B1/3_1_brosuru.pdf

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Nicel araştırma yönetiminin kullanılmasının planlandığı araştırmada veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Söz konusu anket formu literatür ışığında geliştirilmiştir (Arman & Şahin, 2013; Şahin-Ören & Ören, 2016). Anket formunda 3+1 eğitim modelinde eğitim alan ve mesleki uygulama dersini alarak bir dönem süresince mesleki eğitim alan öğrencilerin bu konuda tatmin seviyelerini ölçümleyebilecek ifadeler kullanılmıştır.

Veri toplama aracı olarak oluşturulan anketin ilk bölümünde katılımcı öğrencilerin 3+1 eğitim modelinden ve mesleki uygulamaya yönelik tatminlerini ölçmek amacıyla 20 adet Likert tipi ifade yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yönelik 13 adet soru bulunmaktadır.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin bu eğitim modelinden tatmin seviyelerini belirleyebilmek için elde edilen veri seti çeşitli analizlere tabi tutulmuştur. Öncelikli olarak veri setinin yapı geçerliliğini test etmek amacıyla güvenilirlik analizi yapılmıştır. Yapılan güvenilirlik analizi sonucu Cronbach alfa ($0.70 < \alpha < 1$) değeri 0.97 olarak saptanmıştır. Ayrıca öğrencilerin tatmin seviyelerini ölçmek amacıyla kullanılan soru grubunda tutarlılığı bozduğu gözlenen herhangi bir soruya rastlanmamıştır.

Katılımcı öğrencilerin tanımlayıcı istatistik bilgilerine ulaşmak amacıyla frekans (f) ve yüzde (%) analizi yapılmıştır. Elde edilen veriler ışığında eğitim alınan program şekli ile tatminlerinin kaç boyuttan oluştuğunu tespit etmek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Öncelikle verilerin faktör analizi yapmaya uygun olduğunun belirlenmesi amacıyla örnekleme yeterliliği istatistiği ($KMO > 0.50$) ve Barlett küresellik testi ($p < 0.05$) sonuçları bulunmuştur (Sipahi et al., 2010; Anafarta, 2014). Buna göre Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değeri 0.92 ve Barlett test sonucunda p değeri .000 olarak test edilmiştir. “Anti-image” korelasyonu matrisi incelenmiş ve değerler 0.50 den küçük olan herhangi bir ifadenin varlığı tespit edilmemiştir (Altunışık et al., 2007). Sonraki aşamada “döndürmeye tabi tutulmuş faktör matrisinde (“rotated component matrix”) birbirine çok yakın faktör yüklerinin olduğu ifadeler tespit edilmemiş olması nedeniyle herhangi bir ifade, analiz sürecinden çıkarılmamıştır. Faktör analizi sonucunda elde edilen faktörlerin yapı geçerliliğini ve içsel tutarlılığını hesaplayabilmek amacıyla Cronbach alfa analizi yapılmıştır. Bu bağlamda birinci faktörün Cronbach alfa ($0.70 < \alpha < 1$) değeri 0.97, ikinci faktörün Cronbach alfa ($0.70 < \alpha < 1$) değeri 0.84 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen faktörlerin birbiri ile ilişkisinin açıklanabilmesi için Pearson korelasyon analizi uygulanmıştır.

BULGULAR

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 eğitim modeli kapsamında mesleki eğitim uygulamasından tatmin seviyelerinin anlaşılabilmesi amacıyla öncelikli olarak demografik özelliklere frekans (f) ve yüzde (%) analizi yapılmıştır. Tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri verilmiştir.

Tablo 1’deki değerler ışığında 23 erkek ve 36 kadın öğrenci çalışmaya katılmıştır. Katılımcı öğrenciler ağırlıklı olarak 21-23

yaş (%54.2) arasındadır. Katılımcı öğrencilerin çoğunluğu (%73.7) 3+1 eğitim modelini bilerek tercih etmediklerini belirtmiştir. Katılımcı öğrencilerin %49.2’si meslek lisesinden mezun olurken, %52.5’i eğitim aldığı programın birinci – beşinci tercih sırasında olduğunu belirtmiştir. Katılımcı öğrenciler önemli bir oranda eğitimlerini lisans seviyesine çıkarmak (%78.0) istemektedir ve eğitim aldıkları bölüme gelebilmek için yükseköğrenime geçiş sınavını (%81.4) kullanmıştır. Meslek yüksekokulunda eğitim alan katılımcı öğrencilerin ağırlıklı olarak Ege Bölgesinden geldikleri dikkat çekmektedir.

Meslek yüksekokulu öğrencilerinin 3+1 eğitim modeli kapsamında mesleki uygulama sonucunda tatmin seviyeleri ile ilgili yapılan faktör analizi sonuçları Tablo 2’de gösterilmektedir. Yapılan faktör analizi sonucunda meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleki uygulama sonucundaki tatminlerinin iki alt boyuttan oluştuğu tespit edilmiştir. Söz konusu faktörler “mesleki tatmin ve iş tatmini” ve “uygulama tatmini” olarak isimlendirilmiştir.

Tablo 2’de, 3+1 eğitim modeli kapsamında eğitim gören ve bir akademik dönem boyunca mesleki uygulama yapan öğrencilerin hem teorik bilgilerinin kullanımı hem de iş hayatına adapte olabilme sürecinde tatmin olma derecelerinin iki alt boyuttan oluştuğu ve bu alt boyutların toplam açıklıcılık oranının %76.874 olduğu görülmektedir.

Tablo 2’de görülen birinci faktör öğrencilerin meslekleri ve iş ile ilgili tatminlerini yansıtan ifadeler olması açısından “Mesleki Tatmin ve İş Tatmini” olarak tanımlanmıştır. Adı geçen faktör, katılımcı öğrencilerin mesleki uygulama süresince eğitimleri ve iş süreçleri ile ilgili beklentilerinin ne derecede tatmin olduğunu ifade eden ve açıklayan soru grubundan oluşmaktadır. Bu bağlamda mesleki tatmini ve iş tatmini ifade eden bu boyuttan açıklıcılık oranının %48.859 ve bu boyutun iç tutarlılığını gösteren Cronbach alfa değerinin 0.97 olduğu ortaya çıkmıştır.

Katılımcı öğrencilerin, mesleki uygulama süresince uygulamaya yönelik oluşan beklentilerinin tatmin edilme derecelerini ifade eden soru grubu Tablo 2’de “Uygulama Tatmini” olarak gösterilmektedir. Öğrencilerin mesleki uygulama ile ilgili tatmin derecelerini ifade eden faktörün açıklıcılık oranının %28.015 olduğu görülmektedir. Yapının iç tutarlılığını gösteren Cronbach alfa değerinin ise 0.84 olduğu ortaya çıkmıştır.

3+1 eğitim modeli kapsamında bir akademik dönem boyunca mesleki uygulamaya katılan öğrencilerin tatmin olma boyutlarının belirlenmesi ve birbirileri ile ilişkisinin incelenmesi hem modelin akademik hem de sektörel başarısını etkileyecek öneme sahiptir. Bu bağlamda faktör analizi sonucunda elde edilen boyutların birbiri ile ilişkisini ve birbirlerini ne yönde etkilediklerini tespit edebilmek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3’e göre 3+1 eğitim modeli mesleki uygulamaya yönelik tatmin faktörlerinin birbiri ile pozitif yönlü bir ilişkisi olduğu görülmektedir. Korelasyon analizi sonuçlarına göre mesleki tatmin ve iş tatmini ile uygulama tatmini arasında 0.01 seviyesinde, pozitif ve yüksek şiddette ($r_{\text{staj}} = 0.729$) anlamlı bir ilişki vardır. Diğer bir ifadeyle belirli bir amaç doğrultusunda herhan-

Tablo 1: Katılımcılara İlişkin Tanımlayıcı İstatistikler

Değişkenler	Gruplar	f	%	\bar{X}	s. s.	Değişkenler	Gruplar	f	%	\bar{X}	s. s.
Cinsiyet	Erkek	23	39.0	1.61	.49	3+1 Nedeniyle Tercih Etme	Evet	15	26.3	1.73	.44
	Kadın	36	61.0				Hayır	42	73.7		
Mezun Olunan Lise Türü	Genel lise	17	28.8	3.47	1.76	Eğitim Alınan Program	Turizm ve Otel İşletmeciliği	9	15.3	2.72	1.12
	Anadolu Lisesi	11	18.6				İşletme Yönetimi	20	33.9		
	Fen Lisesi	1	1.7				Mobilya ve Dekorasyon	8	13.6		
	Mesleki ve Teknik Eğitim Uygulayan Liseler	29	49.2				Kimya ve Kimyasal İşleme Teknolojileri	22	37.3		
	Diğer	1	1.7								
Yaş	17 yaş ve altı	-	-	2.74	.70	Eğitim Alınan Programın Tercih Sırası	1-5. Tercih	31	52.5	1.89	1.21
	18-20 yaş	22	37.3				6-10. Tercih	14	23.7		
	21-23 yaş	32	54.2				11-15. Tercih	7	11.9		
	24-26 yaş	3	5.1				16-20. Tercih	3	5.1		
	27 ve üstü	2	3.4				21-24 Tercih	4	6.8		
Dört Yıllık Öğrenime Devam Etme İsteği	Var	46	78.0	1.22	.41	Ekonomik Durum	Çok İyi	-	-	2.55	.59
	Yok	13	22.0				İyi	29	49.2		
Annenin Eğitim Durumu	Okur-Yazar	4	6.8	2.15	.55	Babanın Eğitim Durumu	Okur-Yazar	1	1.7	2.51	.75
	İlköğretim	42	71.2				İlköğretim	34	57.6		
	Lise	11	18.6				Lise	15	25.4		
	Ön lisans/Lisans	1	1.7				Ön lisans/Lisans	8	13.6		
	Lisansüstü	-	-				Lisansüstü	-	-		
Yüksek Öğrenime Geçiş	Sınavsız	11	18.6	1.81	.39	Sınıf	1. Sınıf	1	1.7	1.98	.13
	YGS ile	48	81.4				2. Sınıf	58	98.3		
Coğrafik Bölge	Akdeniz Bölgesi							1	1.7		
	Doğu Anadolu Bölgesi							1	1.7		
	Ege Bölgesi							38	64.4		
	Güneydoğu Anadolu Bölgesi							1	1.7	3.74	1.32
	İç Anadolu Bölgesi							10	16.9		
	Marmara Bölgesi							7	11.9		
	Yabancı uyruklu							1	1.7		

gi bir sonuç elde edebilmek amacıyla teorik bilgisini kullanarak mesleki beceri kazanmak isteyen öğrenciler mesleki uygulama dersinden de tatmin olmaktadır şeklinde yorumlanabilir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Gelişen ve değişen sektörlerle paralel olarak süreç içinde eğitim modellerinin de revize edilmesi gerekmektedir. Özellikle emek yoğun işletmelerde iş görenlerin kalitesinin, niteliğinin, becerisinin, iş yapabilme yetkinliğinin önemli olduğu yadsınamaz

bir gerçektir. Bu doğrultuda revize edilen ya da yeniden oluşturulan eğitim modellerinin fayda ve zararlarının hem sektör hem de potansiyel iş görenler açısından belirlenmesi ve ortaya konması önemlidir.

3+1 Eğitim modeli kapsamında eğitim gören ve mesleki uygulamaya katılan öğrenciler, adı geçen eğitim modeli hakkında fikir sahibi olmadan tercih etmiş olmalarına rağmen mesleki anlamda tatmin sağladıkları görülmektedir. Diğer bir ifadeyle bu modelin mesleki uygulama dersleri, öğrencilerin mesleki ve

Tablo 2: 3+1 Eğitim Modeli Mesleki Uygulamaya Yönelik Tatmin Faktör Analizi Dönüştürülmüş Yükleme Matrisi (Temel Bileşenler Analizi Döndürme Yöntemi: Varimax)

	İfadeler	Faktör Yüğü	Faktörün Açıklayıcılığı (%)	Faktörün Güvenirliğı (0.70 < α)
Mesleki Tatmin ve İş Tatmini	Uygulama yaptığım işletmede iş arkadaşlarım mesleki gelişimime katkı sağladı.	.894	48.859	.97
	İş arkadaşlarım teorik bilgimi uygulamamda yardımcı oldu.	.834		
	Uygulama yaptığım işletmede günlük iş saatleri uygundu.	.831		
	İş arkadaşlarımla bana karşı tutum ve davranışları iyi oldu.	.801		
	Aldığım eğitim iş arkadaşlarım arasında saygınlık kazanmamı sağladı.	.795		
	Sosyal açıdan kendimi geliştirmeme katkı sağladı.	.784		
	Mesleğimi sevmeme katkı sağladı.	.773		
	Uygulama yaptığım işletmede hizmet içi eğitim aldım.	.769		
	Aldığım eğitime uygun işletmede uygulamamı yaptım.	.747		
	Mesleki açıdan kendime olan güvenim arttı.	.737		
	Eğitim aldığım sektörde çalışma isteğim arttı.	.721		
	İnsan ilişkileri konusunda tecrübe kazandım.	.705		
	Eğitim aldığım sektörü daha iyi tanıdım.	.701		
	İş yaşamını tanımak açısından yararlı oldu.	.684		
	Aldığım eğitim uygulama yaparken fayda sağladı.	.669		
	Öğrendiğim teorik bilgileri uygulama ve pekiştirme fırsatı oldu.	.649		
Uygulama Tatmini	3+1 uygulaması bölümüme olan ilgimi artırdı.	.820	28.015	.84
	Bir dönemlik uygulama mesleki becerilerimi geliştirmek açısından yeterlidir.	.770		
	Uygulama esnasında aldığım ücret yeterli oldu.	.747		
	3+1 uygulaması mezuniyet sonrası iş yaşamımda başarılı olmama katkı sağladı.	.695		
	Toplam		76.874	

Tablo 3: 3+1 Eğitim Modeli Mesleki Uygulamaya Yönelik Tatmin Derecelerinin Birbiri İle İlişkisinin İncelenmesi

			Mesleki Tatmin ve İş Tatmini	Staj Tatmini	
Pearson Korelasyon	3+1 Eğitim Modeli Tatminleri	Mesleki Tatmin ve İş Tatmini	Korelasyon Katsayısı	1	.768*
			Anlamlılık		.000
			N	50	50
	Uygulama Tatmini		Korelasyon Katsayısı	.768*	1
			Anlamlılık	.000	
			N	50	59

* Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır.

uygulama beklentilerini önemli derecede tatmin etmelerine neden olmaktadır.

3+1 Eğitim modeli kapsamındaki mesleki uygulama derslerinin öğrencilerin mesleki açıdan kendilerini geliştirmesine yardımcı olması, aynı zamanda iş arkadaşları ile iletişim kurabilme bece-

rilerinin gelişmesine, teoride aldıkları bilgileri uygulama fırsat bulmalarına ve mezuniyet sonrasında iş edinme kaygılarının azalmasına neden olduğu görülmektedir.

3+1 Eğitim modeli mesleki uygulama derslerinin öğrencilere mesleki, iş ve uygulama açısından tatmin sağlamasına neden

olduğu düşünüldüğünde adı geçen modelin araştırma evreni dahilinde başarılı olduğu söylenebilmektedir. 3+1 Eğitim modeli ile ilgili öğrencilerin beklenti ve tatminleri kapsamında yapılan çalışmalar ışığında modelin olumlu yönlerinin daha fazla olduğunu söylemek mümkündür. Ancak modelin başarılı olabilmesi için sadece üniversiteler ve öğrenciler kapsamında değil sektör kapsamında da değerlendirilmesi gerekmektedir. Üniversitelerin buldukları yerde faaliyet gösteren işletmelerin uygulamaya destek vermesi ve meslek yüksekokulları programlarının bölgeye göre 3+1 eğitim modeline uygun olan programlarda uygulanmaya başlaması gerekmektedir. Kısaca altyapı çalışmaları tamamlandıktan sonra uygulama başlatılmalıdır. Aksi halde bu gibi sorunlar nedeniyle uygulama başarısız gibi algılanabilir.

Bu bağlamda 3+1 eğitim modelinin uygulandığı diğer üniversitelerde ve farklı bölümlerde beklenti ve tatmin ölçme çalışmaları yapılabilir, böylece üniversitelerin faaliyette bulunduğu bölgeye göre, öğrencilerin eğitim aldıkları bölümlere göre beklenti ve tatmin dereceleri karşılaştırılabilir. Öğrencilerin mesleki uygulamalarını gerçekleştirdikleri işletmeler ile iletişime geçerek beklenti ve tatmin dereceleri ölçümlenebilir. Bu doğrultuda hem öğrencilerin hem de sektörün beklenti ve tatmin seviyeleri ortaya konularak modelin gerçekteki etkisi belirlenebilir.

KAYNAKLAR

- Alkan, R. M., Suiçmez, M., Aydınkal, M., & Şahin, M. (2014). Meslek yüksekokullarındaki mevcut durum: Sorunlar ve bazı çözüm önerileri, *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 4(3), 133-140. doi: 10.5961/jhes.2014.096
- Altunışık, R., Çoşkun, R., Bayraktaroğlu, S., & Yıldırım, E.(2007). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri-SPSS Uygulamalı (5. Baskı)*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Anafarta, A. (2014). *İstatistiki uygulamalar ders notu*. Antalya: Akdeniz Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Bilgisayar Laboratuvarı.
- Arman, A., & Şahin, T. (2013). Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi öğrencilerinin stajlarında işletmelerden beklentileri: Mengen Aşçılar Anadolu Otelcilik ve Turizm Meslek Lisesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2), 13-24.
- Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi (2015). Meslek Yüksekokulları 3+1 uygulamalı eğitim modeli broşürü. Retrieved from <http://www.meyok.sakarya.edu.tr/tr/i/1807/3-1-uygulamali-egitim-modeli>
- Sarıbıyık, M. (2013). Meslek yüksekokullarında nitelikli işgücü yetiştirmek için 3+1 eğitim modeli. *Academic Platform Journal of Engineering and Science*, 1(1), 39-41.
- Sarıbıyık, M., & Özkan, S. S. (2014). Meslek yüksekokullarında nitelikli işgücü yetiştirmek için 3+1 eğitim modeli ve yansımaları. ISEM 2014. 2. Uluslararası Çevre ve Ahlak Sempozyumu Bildiri Kitabı, (pp. 1551- 1557). Adıyaman Üniversitesi, Adıyaman.
- Sipahi, B., Yurtkoru, B. S., & Çınko, M. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS ile veri analizi (3. Baskı)*. İstanbul: Beta Basım.
- Şahin-Ören, T., & Ören, V. E. (2016). 3+1 Eğitim modelinden beklentiler: Banaz Meslek Yüksekokulu örneği, *Yükseköğretim Dergisi*, 6(1), 22–27.
- Titrek, O., Kocaman N., Ateşoğlu, G. Ö., & Göktekin, M. (2013). 3+1 Eğitim Modeli'nin öğrenci üzerindeki etkililiği. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Bildiriler Kitabı II Eğitim Bilimleri ve Öğretmenlik Alan Eğitimi. (pp. 98-103). Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları No: 95.